

HUFIEC (72) *sb m*

hufiec (42), **ufiec** (30); *hufiec* *RejWiz*, *RejZwierz* (2), *Mącz* (22), *BudBib* (2), *MWilkHist*, *WerGość*, *Calep* (5), *LatHar*, *KmitaSpit* (2); *ufiec* *BielKron* (5), *BielSpr* (5), *SkarJedn* (2), *StryjKron* (8), *GórnRozm*, *SarnStat*, *PowodPr*; *hufiec* : *ufiec* *BibRadz* (3 : 2), *SkarŻyw* (2 : 5).

-ec (31), -eć (1).

e *prawdopodobnie jasne* (tak w formancie -ec).

sg *N* *hufiec* (25). ◇ *G* *ufca* (1). ◇ *D* *hufcowi* (1). ◇ *A* *hufiec* (7). ◇ *I* *hufc(e)m* (4). ◇ *L* *hufcu* (3). ◇ *V* *ufcze* (1). ◇ *pl N* *hufce* (2). ◇ *G* *hufców* (5); -ów (1), -(o)w (4). ◇ *D* *hufcom* (1). ◇ *A* *hufce* (17). ◇ *I* *hufcami* (4) *Mącz*, *StryjKron* (3), *hufcy* (1) *SkarŻyw*. ◇ [du *A* (*cum nm*) *hufca* (*Linde*).]

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *wojsk. Oddział wojska; poczet, zastęp żołnierzy; szyk; ala, turma* *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *exercitus* *Mącz*, *Calep*; *centuria, cohors* *Mącz*, *Cn*; *ordo (militaris)* *Calep*, *Cn*; *classis* *Mącz*; *acies instructa* *Calep*; *cuneus, legio, phalanx, pilus* *Cn* (62) : *RejWiz* 64; *RejZwierz* 33v; Tego męża poimánego od *Zydow*/ gdy iuż od nich miał być zábit/ przyżedłzy z *hufcem* [*cum exercitu*] odiałem *BibRadz Act* 23/26, 2.Par 13/13; nieprzyiaćiel walny *vfiiec* ze wżytkich *štron* przełomił *BielKron* 353v, 334, 349v; *Ala*, *Skrzidło*. *Praeterea equitum turma, quod pedites tegat, alarum dice Huffiec* kilkodźiefiať *koni/ piefzy* *lud* *zákrywáyac*. *Mącz* 6b; *Turma, Hufieć/ poczet* *yeznych* nie máły. *Mącz* 470b, 40b, 47d, 56a [2 r.], 64c, 187b (12); *Ten Ordynek ná fześć* *Vfcow ftoi*. *BielSpr* 71v; *BudBib* 1.*Mach* 10/82; *SkarŻyw* [407]; á *Hetmánow* *dwu ná czoło/ trzeciego* z *trzemá vphcami* w *zagony* *wypráwił*. *StryjKron* 265, 375, 702; *Turma, ordo militaris – Rota haffiecz* [!]. *Calep* 1094b, 17b, 47b; *KmitaSpit* B, Bv; *PowodPr* 60.

Zwroty: »*na hufce rozdzielić, rozdzielony*« [*szyk zmienny*] (2 : 1): *Tedy on wżiáwřzy lud* *rozdzielił* *gi ná trzy hufce* [*in tria capita*] *BibRadz Iud* 9/43; *Mącz* 253c; *wkazała* *šie im* w *polu* *wielka* *Hordá* *Tátárov* z *trzemá* *Cárzykami* *ná trzy vfce* *rozdzieleni* *StryjKron* 416.

»*rozsadzić się na ufce*« (1): *A w nocy rozłádźiwřzy* *šię ná vfce* [*Et divisit se super eos*] *przećiwko* *nim/ on šam y šludźi* *iego/ poráził* *ie* *BibRadz Gen* 14/15.

»*sprawić [kogo] na ufce, sprawić się w ufce*« (1 : 1): *BielKron* 353v; *SPráwić* *Ludźi* s *tarczą* á z *drzewcy* *štho* áłbo *dwie* áłbo *więcey* áłbo *mniey* *ná VfŃce* *máłe* *po fześci* *Koni* áłbo *po czterzy* *BielSpr* 72.

»(z)šykować [kogo] *na, w hufce; šykować się na ufce*« [*szyk zmienny*] (3 : 1; 1): *BielSpr* 18, 66, 69; *A Máchábeuřz* *teľz špráwiwřzy* *woiľko* *šwe/ y zšykwawřzy* *ie* w *huffce* [*per cohortes*]/ *šzedł* *špráwá* *przećiw* *Tymoteuřzowi* *BudBib* 2.*Mach* 12/20; *StryjKron* 416.

Wyrażenie: »*ufiec zbrojny*« (3): *BibRadz Gen* 14/14; *Támby* *był* *widział* *nowá* *špráwę* *oney* *woyny/* *Gdy* *vderzył* *Niemcom* w *bok* *Polľki* *vffiec* *zbrojny* *StryjKron* 527; *GórnRozm* N3v.

Szeregi: »*chorągiew i ufiec*« (1): *OSobliwa* *chorągiew/ y ofobny* *vfiiec* [*acies JanStat* 708] *ma* *bydź* *tych/ którzy* w *włańnych* *peršonách* *nie* *ciągná* *ná* *woynę* *SarnStat* 447.

»*hufiec a szyk*« (1): *Mącz* 48d *cf* »*potykać się hufcem*«.

Wyrażenie przyimkowe: »*po hufcu*« = *turmatim* *Mącz* (3): *Castellanatim* *Od* *zamku/ do* *zamku/* *od* *kluczá* *do* *kluczá*. *Item, po huffcu/ Tu* *yeden* *huffiec* *tám* *drugi*. *Mącz* 40b; *Turmatim* *Po* *hufcu* á *po* *hufcu/ yeden* *poczet* *zá* *drugim*. *Mącz* 470b.

W funkcji przysłówka: »hufcem, hufcami« (1 : 2): ále Ofocnicy ktorzy źwierz w pułczy gwoli Kazimierzowi obłtępowáli/ obaczywłzy lud zbroyny rožno vfcámi po pułczy rozłádzony/ wnet vłkoczyli *StryjKron* 597, 702.

~ *Zwrot:* »potykać się hufcem« (1): Acre inter se decernere statuerunt, Wzięli przed fię [...] potykać fie hufcem á łzykiem. *Mącz* 48d. ~

W przen (6) : *SkarŻyw* 208, [407]; Iż obźárłtwo/ niezliczone hufce grzechow ku porażce dułzney przywodzi. *WerGość* 254; *LatHar* 596.

Zwrot: »w hufce się szykować« (1): Kofzulá. OWOż małz białe chufty/ ná páńłkie vbiorý/ [...] Pod kolnierzem hułarzy/ w hufce fie łzykuią/ A od vchá do vchá/ iuż drudzy hárcuią. *RejZwierz* 140.

Szereg: »poczet i ufiec« (1): Ná cnot ludzi tych [męczenników] w łławienie/ nie dofyć by mieć czerdzieści ięzykow: á nie tylo ták wielki poczet/ y vfiec woienny nieprzełomiony/ áni zwyciężony/ ále ieden z nich wymowę náłzę y rozum przechodzi. *SkarŻyw* 206.

Przen: *O aniołach* (4) : Gdzie łtworzył [Bóg w niebie] y ofadził Anioły y Duchy ony/ woýłká/ mocy łwey niezliczone/ vfce ná dziewięć chorow rozdzielone/ vłzykowány poczet chwały łwoiey/ y łługi łwiátłóci łwey. *SkarŻyw* 258.

Wyrażenie: »hufiec niebieski« (1): Chodź łám ty do mnie Miáchále Hufcow niebiełkich Hetmánie. *MWilKHist* F3v.

Szereg: »ufiec i chor« (2): Iáko tám z wielá Aniołow ieden fię vfiec y chor czyni/ z wielá vfcow y chorow iedná Hierárchia *SkarJedn* 60.

2. Znaczna liczba ludzi zebranych w jednym miejscu; gromada, grupa, część (także o zwierzętach domowych, dobytku; multitudo *Mącz*, *Calep*; *caterua* *Mącz*, *Cn*; *agmen* *Calep*, *Cn*; *conventus*, *grex*; *Mącz*; *globus virum*, *spira* *Cn* (10) : *Caterva*, Hufiec ludzi/ pro multitudine enim ex maximo numero usurpatur. *Mącz* 41b; *Magna caterua togatorum*. Wielki hufiec łtátecznych ludzi. *Mącz* 41b, 179c; Páńny [...] vłkazawłzy fie z boku młodzieńcom ięły vćiekác zá gory/ á oni po nich y przywiodłý ie ná vfiec dziewek/ gdzie ie ogárnęły w koło áż żadny nie vćiekł *BielKron* 319v; Gdy to vłłyłzał Iákob/ bárzo fię przelękl/ y rozdzielił łwoy lud y dobytek ná dwa hufce. myśłac [!] łobie: iełli iednę część pobije wđdy druga zołtánie. *SkarŻyw* 347, 347; *Agmen*, multitudo – Hufiec kup. *Calep* 44a.

Szereg: »hufiec albo gromada« (1): *Grex hominum*. Hufiec álbo gromádá ludzi. *Mącz* 149d.

W funkcji przysłówka: »hufcem, hufcami« = *gregatim* *Mącz*; *accumulatim*, *acervatim*, *fartim* *Calep* (2): *Gregatim*, Trzodámi/ hufcámi. *Mącz* 149d; *Fartim* – Hufcem, w gromadze. *Calep* 408b.

Synonimy: **1.** *chorągiew*, *horda*, *horsza*, *poczet*, *rota*, *szyk*, *zastęp*; **2.** *gromada*, *kupa*, *trzoda*.